

Міністерство освіти і науки України
Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького
Навчально-науковий інститут іноземних мов
Кафедра російської мови, зарубіжної літератури та методики навчання

О. І. КРЕТОВА

ЛІТЕРАТУРА НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇН

Методичний посібник

Черкаси – 2024

УДК 821.112.2 (072)=161.2
К 80

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
(протокол № 3 від 24.10.2024 р.)*

Рецензенти:

Богданова І. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри слов'янської філології, зарубіжної літератури та методики навчання Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького

Овсієнко Л. О., кандидат філологічних наук, доцент, завідувачка кафедри німецької філології Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького

К 80 Крєтова О. І.

Література німецькомовних країн : методичний посібник. Черкаси : видавець Вовчок О. Ю., 2024. 33 с.

ISBN 978-617-7508-37-2 (PDF)

Методичний посібник з курсу «Література німецькомовних країн» призначений для студентів першого курсу, що навчаються за спеціальностями 035 філологія. Германські мови і літератури (переклад включно), 80 перша – німецька; 014.022 Середня освіта. Німецька мова та зарубіжна, а також для викладачів. Навчальний курс входить до освітніх програм професійної підготовки майбутніх філологів та вчителів німецької мови і спрямований на системне засвоєння найкращих літературних надбань німецькомовних країн, усвідомлення естетичних та історичних реалій певної історичної доби, визначення значення літературної спадщини для формування європейської культури. Він також тісно пов'язаний з теоретичними та практичними курсами з літературознавства, світової історії, філософії й іншими дисциплінами філологічного циклу. Пропонований методичний посібник стане у нагоді студентові для організації самостійної роботи, а викладачеві – для організації навчального процесу з дисципліни.

УДК 821.112.2 (072)=161.2

ISBN 978-617-7508-37-2 (PDF)

© Крєтова О. І., 2024

ЗМІСТ

1. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ. ЇЇ МІСЦЕ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ. КРИТЕРІЇ ТА ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ	
1.1. Мета вивчення курсу	4
1.2. Завдання вивчення курсу	4
1.3. Основні результати навчання та компетентності, що мають бути сформовані у студентів	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	5
1.5. Форми контролю знань і критерії оцінювання з курсу	5
2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КУРСУ	
2.1. Тематика і зміст лекцій	9
2.2. Тематика і зміст практичних (семінарських) занять	13
2.3. Самостійна робота студентів	19
2.3.1. Мета й завдання самостійної роботи студентів	19
2.3.2. Форми організації самостійної роботи	19
2.3.3. Перелік завдань для самостійної роботи	20
2.3.4. Питання для самостійного опрацювання	23
2.4. Питання для самоконтролю. Питання до іспиту	23
3. ПЕРЕВІРКА КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ	
3.1. Модульні контрольні роботи	25
3.1.1. Мета контрольних робіт	25
3.1.2. Загальні вимоги до контрольних робіт	26
3.1.3. Зміст контрольних робіт	26
3.2. Тестові роботи	28
3.2.1. Мета тестових робіт	28
3.2.2. Структура тестової роботи	28
3.2.3. Зразок тестової роботи	28
4. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ	
4.1. Список рекомендованої літератури	29
4.2. Методичне забезпечення курсу	31

1. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ. ЇЇ МІСЦЕ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ. КРИТЕРІЙ І ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

1.1. Мета вивчення курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «література німецькомовних країн» є системне засвоєння найкращих надбань німецькомовної літератури, усвідомлення естетичних та історичних реалій її становлення та розвитку, визначення значення німецькомовної літературної спадщини для формування європейської культури.

1.2. Завдання вивчення курсу

- ознайомити студентів з періодизацією німецькомовної літератури;
- сформуванню чіткого уявлення про кожен з періодів літератури з урахуванням рівня економічного, соціального та культурного розвитку німецьких земель;
- на основі засвоєння характерних ознак кожної з епох продемонструвати втілення цих ознак у творах провідних німецькомовних авторів;
- навчити аналізувати тексти за їхньою належністю до певної культурної епохи;
- продемонструвати зв'язок німецькомовної літератури із загальноєвропейськими тенденціями розвитку літератури й культури;
- сформуванню уявлення про самотутній характер творів німецьких авторів.

1.3. Основні результати навчання та компетентності, що мають бути сформовані у студентів

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми після опанування курсу повинні бути отримані наступні програмні **результати**:

ПРН4. Застосовування знань й умінь з теоретичних дисциплін (елементи загального мовознавства в школі, науково-педагогічної комунікації іноземною мовою) для спілкування основною іноземною мовою та для аналізу й інтерпретації художнього тексту у сфері професійної діяльності.

ПРН5. Вільне володіння підготовленим та непідготовленим (у вигляді сповіщення) монологічним та діалогічним мовленням у різних комунікативних ситуаціях для розв'язання професійних завдань.

ПРН7. Уміння аналізувати літературні явища й процеси в художніх творах.

ПРН9. Формування комунікативної стратегії з суб'єктами взаємодії з дотриманням етичних норм, застосовування демократичних технологій прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби інших, використання ефективних стратегій спілкування та soft skills залежно від ситуації.

ПРН15. Здатність до самостійного та автономного навчання упродовж життя, розвиток мотивів самоактуалізації у сфері професійної діяльності, уміння застосовувати творчі здібності, які характеризують готовність до створення принципово нових ідей.

Також мають бути сформовані наступні **компетентності**:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання німецької і англійської мов, що вимагає достатнього інтелектуального потенціалу та поглибленого рівня знань для викладання німецької і англійської мов у ЗЗСО.

Загальні компетентності:

ЗК3. Здатність до формування світогляду, розуміння принципів розвитку суспільства.

ЗК4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здійснення пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6. Здатність визначати, формулювати і розв'язувати проблеми, генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність до ефективної комунікативної діяльності та міжособистісної взаємодії у професійній сфері, мотивування людей до досягнення спільної мети.

ЗК8. Здатність працювати в команді, організація взаємодії в колективі, можливість працювати автономно та самостійно.

ЗК9. Здатність до безперервного навчання та оволодіння сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність до критики та самокритики.

ЗК11. Здатність публічно презентувати результати роботи, уміння реалізовувати проект, висловлювати та обґрунтовувати власну думку.

ЗК13. Здатність до ефективного розподілу власного часу.

Фахові компетентності (визначені стандартом та освітньою програмою компетентності, формування яких забезпечує ця навчальна дисципліна)

ФК13. Здатність використовувати методи та засоби риторики для досягнення професійних цілей у процесі мовної комунікації та управління мисленнєво-мовленнєвою діяльністю аудиторії учнів.

ФК15. Здатність орієнтуватися в літературному процесі.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки

Курс «Література німецькомовних країн» пов'язаний із соціально-гуманітарними дисциплінами: «Світова історія», «Світова культура», «Філософія», «Естетика», «Історія німецької мови», «Лінгвокраїнознавство», «Історія української літератури» тощо.

1.5. Форми контролю знань і критерії оцінювання з курсу

Перевірка підготовки студентів з навчальної дисципліни передбачає виявлення 1) рівня теоретичних знань; 2) вміння характеризувати літературні твори, їх художньо-образний зміст, визначати основні художньо-мовні засоби; 3) аргументувати оцінні судження щодо ролі літератури у власному житті, толерантно вести дискусію з питань літератури.

Знання і вміння оцінюються за критеріями: 1) відповідність змісту відповіді темі; 2) повнота розкриття теми; 3) фактична точність, точність використання термінології; 4) обізнаність з літературою з предмету; 5) вміння формулювати власну точку зору щодо проблеми, зіставляти і аналізувати різні думки про літературні явища; 6) послідовність викладу.

ОЦІНЮВАННЯ УСНИХ ВІДПОВІДЕЙ НА ТЕОРЕТИЧНЕ ПИТАННЯ НА ПАРКТИЧНОМУ/СЕМІНАРСЬКОМУ ЗАНЯТТІ

Оцінка 5 балів за усну відповідь на практичному занятті ставиться, якщо студент достатньо повно, правильно і послідовно розкрив тему, виявив обізнаність в літературі з предмету, переконливо виклав свою точку зору на проблему, що розглядається, проілюстрував власними прикладами, дотримуючись при цьому норм літературної мови.

Оцінка 4 бали виставляється за повну, в цілому правильну, проілюстровану і послідовну відповідь, в якій може бути допущено не більше однієї неточності фактичного характеру, однієї погрішності у вживанні термінів і не більше одного порушення послідовності викладу.

Оцінкою 3 бали оцінюється відповідь, в якій викладені основні положення теми, що розглядається (не менше 50% матеріалу). Допускається не більше двох погрішностей фактичного характеру, не більше двох неточностей терміновживання. Не більше двох порушень послідовності викладу.

Оцінка 2 бали ставиться, якщо тема розкрита менш ніж на 50%, допущено більше двох помилок фактичного характеру, більше двох помилок в терміновживанні.

Оцінка 1 бал виставляється за неповну, неілюстровану відповідь.

За доповнення усних відповідей інших студентів студент може отримати від **1 (незначне уточнення) до 3 балів (суттєве, розгорнуте доповнення)**.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ТА ВИМОГИ ДО ЇЇ СТВОРЕННЯ

Традиційно мультимедійні презентації використовуються для того, щоб студент міг на великому екрані чи моніторі наочно продемонструвати допоміжні матеріали до свого повідомлення: вірші, фотографії, порівняльні графіки тощо.

Загальні вимоги до презентації

1. Презентація повинна складатися з не менш ніж 10 слайдів.
2. Перший аркуш – це титульний аркуш, де зазначено: назву проекту, назву кафедри, прізвище та по батькові студента (чи групи студентів), назва дисципліни.
3. Наступні слайди повинні розкривати зміст теми, до якої створювалась презентація.
4. До оформлення презентації також висувається низка вимог:
 - Для заголовків шрифт, що використовується, повинен бути не менше 24.
 - Для інформації – не менше 18.
 - Не можна змішувати різні типи шрифтів в одній презентації.
 - Для виділення інформації слід використовувати напівжирний шрифт, курсив чи підкреслювання.
 - Не можна зловживати великими літерами (вони гірше читаються)
5. Останні слайди – висновки та список використаних джерел.

Назва критерію, бали	Параметри
1. Зміст презентації (0-3)	- мета та завдання відповідають темі презентації; - чітко виокремлені основні ідеї; - дібрана саме та інформація, що найбільш вдало висвітлює тему; - логічність і тематична послідовність матеріалу; - наявність графічної інформації та фотографій; - ґрунтовні і ємні висновки
2. Структура презентації (0-2)	- наявні всі основні частини презентації (титульний лист; інформація з теми; висновки; література); - наявні логічні переходи від однієї частини до іншої
3. Оформлення презентації (0-3)	- шрифт (як сприймається глядачами); - колір (чи коректно підібрані кольори фону, шрифту, заголовків); - елементи анімації; - наявність помилок; - багатство словника
4. Представлення презентації (0-2)	- студент добре володіє матеріалом; - мова викладу зрозуміла аудиторії

За підготовлену та представлену презентацію студент може отримати **10 балів**.

ОЦІНЮВАННЯ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Загалом студенти виконують 2 модульні контрольні роботи. Контрольна робота містить 2 питання. Максимальна кількість балів за роботу – **10**.

Модульні контрольні роботи з курсу «Історія зарубіжної літератури (античність)» включають два питання: теоретичне та практичне.

Оцінкою 5 (10 балів) оцінюється робота, в якій теоретичне та практичне завдання розкриті повно та правильно.

Оцінкою 4 (7-9 балів) оцінюється робота, в якій теоретичне та практичне завдання розкрито не менш, ніж на 75%, при цьому може бути допущено не більше 2-х неточностей у вживанні термінів, проблематика розкрита з деякими логічними пропусками, вибір мовленнєвих засобів не завжди вдалий.

Оцінкою 3 (4-6 балів) оцінюється робота, в якій теоретичне та практичне завдання розкрито не менш, ніж на 50%, при цьому може бути допущено більше 2-х неточностей у вживанні термінів, проблематика розкрита з логічними пропусками та порушенням послідовності викладу, допущені огріхи фактичного характеру, відповідь не проілюстрована самостійними прикладами з художніх творів, допущені мовні та мовленнєві помилки.

Оцінкою 2 (2-3 балів) оцінюється робота, в якій теоретичне та практичне завдання розкрито менш, ніж на 50%, при цьому може допущені чисельні помилки фактичного характеру, проблематика розкрита зі значними логічними пропусками та порушенням послідовності викладу, допущені відповідь не проілюстрована прикладами з художніх творів, допущені чисельні мовні та мовленнєві помилки. Робота відзначається поверховістю.

Оцінкою 1 (0-2 бали) оцінюється робота, в якій теоретичне та практичне завдання розкриті фрагментарно, зі значними порушеннями як послідовності викладу матеріалу, так і з помилками фактичного характеру. Робота відзначається фрагментарністю

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота передбачає знання текстів творів, ведення читацького щоденника, міфологічного і термінологічного словників та виконання певних завдань. Загалом оцінюється у **60 балів**.

Критерії оцінювання текстів

романи – 3 бали
драматургія – 2 бали
вірші напам'ять – 1 бал

Критерії оцінювання завдань (словники – термінологічний, міфологічний)

Завдання для самостійного опрацювання включають ознайомлення зі спеціальними термінами, іменами головних богів і героїв давньогрецького та давньоримського пантеону. Кожен зі словників оцінюється у **5 балів**.

5 балів ставиться, якщо студент представив у словнику всі головні терміни курсу

4 бали ставиться, якщо студент представив у словнику не менше 75% термінів.

3 бали ставиться, якщо у словнику студента наявні 50% термінів.

2 бали ставиться, якщо студент представив у словнику 10% термінів.

1 бал ставиться, якщо студент має у словнику менше 10% термінів

0 балів ставиться, якщо студент не має словника.

Оцінювання наукової доповіді/есе

Наукова доповідь/есе з предмету оцінюється **10-ма балами**.

Оцінка **10 балів** ставиться за логічний аналітичний виклад матеріалу, що послідовно висвітлює проблему, ґрунтовне і доречне використання спеціальних джерел.

Оцінка **6-9 балів** ставиться за логічний, послідовний виклад матеріалу, використання спеціальних наукових джерел, їх самостійне, аналітичне оформлення, проте у рефераті наявні фактичні неточності, зокрема неточне вживання спеціальної термінології і літературознавчих понять.

Оцінка **3-5 балів** ставиться за роботу, в якій наявні теоретичні та практичні погрішності, перелік спеціальних джерел недостатній, у цілому текст фрагментарний, містить фактуальні, мовні помилки.

Оцінювання читацького щоденника

Читацький щоденник оцінюється у **15 балів**

Оцінка **12-15 балів** ставиться за щоденник, що містить характеристику всіх текстів, що містяться в переліку. При цьому опис твору містить, крім загальної його характеристики, цитатну характеристику головних персонажів, фабулу твору, власні враження від твору.

Оцінка **7-11** балів ставиться за щоденник, в якому присутня характеристика 75% творів, або ж за наявності 100% творів фрагментарна їхня характеристика.

Оцінка **3-6** балів ставиться за умови наявності у щоденнику до 25% творів.

Оцінка **0-2** бали ставиться за умови наявності в щоденнику до 4-5 творів.

Розподіл балів, присвоюваних студентам з курсу «Література німецькомовних країн»

Вид роботи студента	Кількість балів (залік)	Кількість балів (іспит)
1. Відповідь на практичних заняттях (8x5)	40	40
2. Самостійна робота:		
а) ведення термінологічного та міфологічного словників	10	5
б) вивчення поезій напам'ять;	10	
в) ведення читацького щоденника;	15	5
г) конспект літературно-критичних матеріалів.	5	
3. Модульні контрольні роботи (2 по 10 балів)	20	10
Іспит		40
Разом	100	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100		A	відмінно	зараховано
82-89		B	добре	
74-81		C		
64-73		D	задовільно	
60-63		E		
35-59		FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34		F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КУРСУ

2.1. Тематика і зміст лекцій

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЛІТЕРАТУРА СЕРЕДНІХ ВІКІВ, ДОБИ ВІДРОДЖЕННЯ ТА БАРОКО. ПРОСВІТНИЦТВО

Лекція 1

ТЕМА: Вступ. Загальна характеристика німецької літератури епохи Середньовіччя. (2 год).

Логіка викладу:

1. Сутність поняття *німецька література* та його зв'язок з основними етапами розвитку німецької мови. Німецька міфологія.
2. Література середніх віків. Хронологічні межі, періодизація. Джерела літератури середньовіччя: усна народна творчість, антична спадщина, християнство.
3. Два етапи розвитку епосів народів Європи: архаїчний та героїчний. Характерні ознаки національних архаїчних епосів. Міфологічний тип мислення, елементи фантастики, уславлення героїзму й служіння інтересам роду і племені в архаїчних епосах.
4. Давньогерманська «Пісня про Хільдебранда».
5. Розвиток героїчних епосів зрілого середньовіччя. Спільне й відмінне в національних героїчних епосах.
6. Синтез рис архаїчного та героїчного епосів в німецькій «Пісні про нібелунгів». Національна своєрідність поеми.

Рекомендована література:

1. Література німецькомовних країн : курс лекцій ; уклад. Заполовський М. В. Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 148 с.

2. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження. К. : Центр учбової літератури, 2007. 248 с.
3. Лексикон загального та порівняльного літературознавства ; за ред. А. Волкова. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.
4. Література західноєвропейського середньовіччя ; під ред. Н. О. Висоцької. Вінниця : Вид-во «Нова книга», 2003. 464 с.
5. Шалагінов Б. Зарубіжна література від античності до початку XIX ст. К. : Вид-чий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 368 с.
6. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури : Середні віки та Відродження ; за ред. Я. І. Кравця. К. : Знання, 2011. 312 с.

Лекція 2

ТЕМА: Куртуазна література. Міннезанг. Лицарський роман (2 год.)

Логіка викладу:

1. Загальна характеристика лицарської літератури.
2. Мінезанг – німецька лицарська лірика. Представники, тематика творів ()
3. Лицарський роман у німецькій літературі (Готфрід Страсбурзький, Гартман фон Ауе, Вольфрам фон. Ешенбах).

Рекомендована література:

1. Література німецькомовних країн : курс лекцій ; уклад. Заполовський М. В. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 148 с.
2. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження. К. : Центр учбової літератури, 2007. 248 с.
3. Лексикон загального та порівняльного літературознавства ; за ред. А. Волкова. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.
4. Література західноєвропейського середньовіччя ; під ред. Н. О. Висоцької. Вінниця : Вид-во «Нова книга», 2003. 464 с.
5. Шалагінов Б. Зарубіжна література від античності до початку XIX ст. К. : Вид-чий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 368 с.
6. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури : Середні віки та Відродження ; за ред. Я. І. Кравця. К. : Знання, 2011. 312 с.

Лекція 3

ТЕМА: Німецька література XV-XVI ст. Література німецького гуманізму (2 год.)

Логіка викладу:

1. Німецька література епохи гуманізму: загальна характеристика.
2. Література Реформації.
3. Бюргерська і народна література. Г. Сакс.
4. С. Брант. «Корабель дурнів» .
5. Еразм Роттердамський. «Похвала глупоті».

Рекомендована література:

1. Література німецькомовних країн : курс лекцій ; уклад. Заполовський М. В. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 148 с.
2. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження. К. : Центр учбової літератури, 2007. 248 с.

3. Лексикон загального та порівняльного літературознавства ; за ред. А. Волкова. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.
4. Ніколенко О. М. Бароко. Класицизм. Просвітництво : Посібник для вчителя. Харків : Вид-во «Ранок»; «Веста», 2003. 288 с.
5. Шалагінов Б. Зарубіжна література від античності до початку XIX ст. К. : Вид-чий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 368 с.
6. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури : Середні віки та Відродження ; за ред. Я. І. Кравця. К. : Знання, 2011. 312 с.

Лекція 4

ТЕМА: Німецька література XVII ст. (2 год.)

Логіка викладу:

1. Загальна характеристика німецької літератури XVII ст.
2. Бароко як провідний напрям у літературі XVII ст.
3. Німецька поезія XVII ст. Творчість Георга Векерліна, Андреаса Гріфіуса, Мартіна Опіца, Фрідріха Шпес, Пауля З.Флемінга, Фрідріха фон Логау.
4. Роман у німецькій літературі XVII ст. Творчість Я. Гріммельсгаузена.

Рекомендована література:

1. Література німецькомовних країн : курс лекцій ; уклад. Заполовський М. В. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 148 с.
2. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XVII–XVIII століття : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 229 с.
3. Лексикон загального та порівняльного літературознавства ; за ред. А. Волкова. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.
4. Ніколенко О. М. Бароко. Класицизм. Просвітництво : Посібник для вчителя. Харків : Вид-во «Ранок»; «Веста», 2003. 288 с.
5. Шалагінов Б. Зарубіжна література від античності до початку XIX ст. К. : Вид-чий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 368 с.

Лекція 5

ТЕМА: Просвітництво в Німеччині (2 год.)

Логіка викладу:

1. Суспільно-політична ситуація в Німеччині у XVIII ст. Своєрідність і періодизація німецького Просвітництва.
2. Теорія драми в епоху Просвітництва. Й. Х. Готшед і Г. Е. Лессінг. Трактат Лессінга «Лаокоон».
3. Література «Бурі й натиску» (Sturm und Drang).
3. Й. -В. Гете – великий німецький національний поет.
4. Ф. Шиллер. Рання творчість і рух «Бурі й натиску». Драматургія. Філософські вірші й балади.

Рекомендована література:

1. Література німецькомовних країн : курс лекцій ; уклад. Заполовський М. В. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 148 с.
2. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XVII–XVIII століття : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 229 с.
3. Лексикон загального та порівняльного літературознавства ; за ред. А. Волкова. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.

4. Ніколенко О. М. Бароко. Класицизм. Просвітництво : Посібник для вчителя. Харків : Вид-во «Ранок»; «Веста», 2003. 288 с.
5. Шалагінов Б. Зарубіжна література від античності до початку XIX ст. К. : Вид-чий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 368 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. РОМАНТИЗМ У НІМЕЦЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Лекція 6

ТЕМА: Романтизм у німецькій літературі (2 год.)

Логіка викладу:

1. Національна своєрідність та періодизація німецького романтизму.
2. Єнський гурток романтиків. Теорія романтичної естетики та вчення про романтичну іронію. Творчість Ф. Новаліса, Л. Тіка, В. Вакенродера. Роман Новаліса «Генріх фон Офтердінген», образ-символ синьої квітки.
3. Народнопоетичний романтизм. Гейдельберзький гурток романтиків. Творчість А. фон Арніма і К. Brentано.
4. Гротескно-фантастичний романтизм і творчість Е. Т. А. Гофмана.

Рекомендована література:

1. Література німецькомовних країн : курс лекцій ; уклад. Заполовський М. В. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 148 с.
2. Лексикон загального та порівняльного літературознавства ; за ред. А. Волкова. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.
3. Наливайко Д. С., Шахова К. О. Зарубіжна література XIX ст. Доба романтизму ; Д. С. Наливайко, К. О. Шахова. Тернопіль, 2008. 210 с.
4. Шалагінов Б. Німецький романтизм і містичне. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/0b907fdf-3523-419b-84a7-75b6239e6420/content>
5. Шалагінов Б. Романтичний словник : До історії понять і термінів раннього німецького романтизму. К. : Видавничополіграфічний центр НаУКМА, 2010. 136 с.

Лекція 7

ТЕМА: Пізній німецький романтизм. Бідермаєр у німецькомовній літературі (2 год.)

Логіка викладу:

1. Творчість Гайнріха Гайне як романтика (збірки «Вірші», «Книга пісень»).
2. Політична спрямованість та сатира у творах Гайне як члена групи «Молода Німеччина».
3. Сатирична поема «Німеччина. Зимова казка».
4. Бідермаєр у літературі німецькомовних країн. Творчість А. Штіфтера.

Рекомендована література:

1. Література німецькомовних країн : курс лекцій ; уклад. Заполовський М. В. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 148 с.
2. Лексикон загального та порівняльного літературознавства ; за ред. А. Волкова. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.
3. Наливайко Д. С., Шахова К. О. Зарубіжна література XIX ст. Доба романтизму ; Д. С. Наливайко, К. О. Шахова. Тернопіль, 2008. 210 с.
4. Шалагінов Б. Романтичний словник : До історії понять і термінів раннього німецького романтизму. К. : Видавничополіграфічний центр НаУКМА, 2010. 136 с.

2.2. Тематика і зміст практичних (семінарських) занять

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ЛІТЕРАТУРА СЕРЕДНІХ ВІКІВ, ДОБИ ВІДРОДЖЕННЯ ТА БАРОКО. ПРОСВІТНИЦТВО

Практичне заняття № 1

ТЕМА: Народньо-героїчний епос германських племен. «Пісня про Хільдебранда», «Пісня про Нібелунгів» (2 год.)

Мета: сформувані у студентів цілісне уявлення про жанр героїчного епосу на прикладі німецької «Пісні про нібелунгів». Перевірити рівень засвоєння теоретичного матеріалу та закріпити навички аналізу художнього тексту.

Зміст практичного заняття:

1. Визначення *епосу* у фольклорі та літературі. Похвальні і героїчні пісні. «Пісня про Гаральда», «Пісня про загибель бургундів» та ін.
2. Архаїчні германські епоси раннього середньовіччя. «Пісня про Хільдебранда».
3. Героїчні епоси зрілого середньовіччя та їх характеристика.
4. «Пісня про Нібелунгів» та історія (характер відображення історичних подій, феодальних відносин, побуту, матеріальної культури, релігійних уявлень).
5. Епічний світ «Пісні про Нібелунгів», способи його побудови (простір і час; природа та людина; проблема чуда і чудесного; гіперболізм; характер відтворення подій).
6. Проблема створення образу епічного героя (образи Зігфріда, Гунтера, Хагена фон Троньє; жіночі образи Крїмгільди і Брюнгільди).

Домашні завдання:

1. Підготуватись до усних відповідей на питання, користуючись рекомендованою літературою та інтернет-ресурсами.
2. Виписати у читацькі щоденники визначення понять «*епос*», «*героїчний епос*», характерні ознаки героїчних епосів.
3. Виписати в читацькі щоденники цитати для характеристики ключових образів твору (Зігфріда, Гунтера, Хагена фон Троньє, Крїмгільди, Брюнгільди та ін.).
4. Законспектувати у зошитах статтю чи розділ монографії із запропонованого переліку (оцінюється додатковим балом).

Теми повідомлень:

1. Спільне й відмінне в національних героїчних епосах.
2. Синтез рис архаїчного та героїчного епосів в німецькій «Пісні про нібелунгів».
3. Тема васальної відданості в героїчних епосах країн Західної Європи.

Рекомендована література:

1. Література німецькомовних країн : курс лекцій ; уклад. Заполовський М. В. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 148 с.
2. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження. К. : Центр учбової літератури, 2007. С. 34–39.
3. Лексикон загального та порівняльного літературознавства ; за ред. А. Волкова. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с.
4. Література західноєвропейського середньовіччя ; під ред. Н. О. Висоцької. Вінниця : Вид-во «Нова книга», 2003. С. 162–174.
5. Шалагінов Б. Зарубіжна література від античності до початку XIX ст. К. : Вид-чий дім «Кієво-Могилянська академія», 2007. С. 125–129.

6. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури: Середні віки та Відродження ; За ред. Я. І. Кравця. К. : Знання, 2011. С. 58–64.

Практичне заняття № 2

ТЕМА: Куртуазна література. Міннезанг. Лицарський роман (2 год.)

Мета: сформувати у студентів цілісне уявлення про особливості лицарської літератури та її різновиди; засвоїти сутність поняття мінезанг і познайомитися з його головними представниками. Перевірити рівень засвоєння теоретичного матеріалу та закріпити навички аналізу художнього тексту.

Зміст практичного заняття:

1. Загальна характеристика лицарської літератури.
2. Мінезанг – німецька лицарська лірика. Представники, тематика творів.
3. Лицарський роман у німецькій літературі (Готфрід Страсбурзький, Гартман фон Ауе, Вольфрам фон Ешенбах).

Домашні завдання:

1. Підготуватись до усних відповідей на питання, користуючись рекомендованою літературою та інтернет-ресурсами.
2. Виписати у термінологічні словники визначення понять «мінезанг», «мінезингер».
3. Законспектувати у зошитах статтю чи розділ монографії із запропонованого переліку (оцінюється додатковим балом).

Рекомендована література:

1. Література німецькомовних країн : курс лекцій ; уклад. Заполовський М. В. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 148 с.
2. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження. К. : Центр учбової літератури, 2007. С. 34–39.
3. Лексикон загального та порівняльного літературознавства ; за ред. А. Волкова. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с.
4. Література західноєвропейського середньовіччя ; під ред. Н. О. Висоцької. Вінниця : Вид-во «Нова книга», 2003. С. 162–174.
5. Шалагінов Б. Зарубіжна література від античності до початку XIX ст. К. : Вид-чий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. С. 125–129.
6. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури: Середні віки та Відродження ; За ред. Я. І. Кравця. К. : Знання, 2011. С. 58–64.
7. Семенюк Д. А. Ідейно-художній зміст лицарського роману Вольфрама фон Ешенбаха «Парцифаль». *Філологічні науки. Збірник наукових праць студентів та викладачів факультету* ; упор. О. І. Панченко. Дніпро: Акцент ПП, 2017. С. 156–160. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/zbirniki/ffil/program_5bf35fb11e077.pdf
8. Кучинський Б. Лицарська література західноєвропейського феодального суспільства XII-XIII століть. *Наукові записки. Вип. 105 (2). Серія : Філологічні науки (мовознавство)* : у 2 ч. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. С. 38–45. URL: https://www.cuspu.edu.ua/download/nz_2012_105_2.pdf

Практичне заняття № 3.

ТЕМА: Література гуманізму в Німеччині XV – XVI ст. (2 год.)

Мета: сформувати у студентів цілісне уявлення про літературу доби гуманізму та її особливості; засвоїти головні жанри (щванки, шпрухи, фастнахтшпілі); познайомитися з творчістю С. Бранта та Г. Сакса. Перевірити рівень засвоєння теоретичного матеріалу та закріпити навички аналізу художнього тексту.

Зміст практичного заняття:

1. Загальна характеристика доби Відродження в Німеччині.
2. Бюргерська і народна література. Народні книги про Фауста, Тіля Уленшпігеля.
3. Творчість Ганса Сакса як представника майстерзангу. «Шванки», фастнахтшрілі та ін.
4. «Корабель дурнів» Себастьяна Бранта: сатира і моралізм. Ідейно-художній зміст «Корабля дурнів».
5. Пародійний характер твору Е. Роттердамського «Похвала глупоті».
6. Проблематика й образи твору. Осмислення проблеми «життєвої мудрості».

Домашні завдання:

1. Підготуватись до усних відповідей на питання, користуючись рекомендованою літературою та інтернет-ресурсами.
2. Виписати у читацькі щоденники визначення понять «гуманізм», «епоха Відродження», її характерні ознаки.
3. Виписати в читацькі щоденники цитати для характеристики творів, які будуть розглядатися.

Рекомендована література:

1. Література німецькомовних країн : курс лекцій ; уклад. Заполовський М. В. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 148 с.
2. Фіськова С. Історія німецької літератури : періоди, напрямки розвитку, ідеї, постаті : навч.-метод. Посібник. Л. : Паїс, 2002. 339 с.
3. Бершадська Н. Література Ренесансу в загальнокультурному контексті доби. *Тема*. 2004. № 2. С. 119–128.
4. Борецький М. Література Ренесансу. *Тема*. 2002. № 3. С. 2–72.
5. Ніколенко О., Мацапура В. Літературні епохи, напрями, течії. Середньовіччя. Відродження. *Тема*. 2004. № 1. С. 28–49.
6. Ніколенко О. Мистецтво Відродження. *Всесвітня література*. 2002. № 10. С. 38–41.
7. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Відродження в Німеччині та Нідерландах. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури. Львів : Світ, 1993. С. 148 – 165.
8. Шалагінов Б. Німецька література Х–XVIII ст. *Вікно в світ*. 1999. № 1. С. 8–22.

Практичне заняття № 4

ТЕМА: Драматургія німецького Просвітництва і творчість Ф. Шиллера. Драми «Розбійники» і «Підступність і кохання» (2 год.)

Мета: ознайомитися з особливостями драматургії німецького Просвітництва, зокрема з драмами Ф. Шиллера; усвідомити новаторство драматурга; з'ясувати особливості втілення в міщанській драмі загальнолюдських ідей, характерних для високої трагедії.

Зміст практичного заняття:

1. Поезія Ф. Шиллера. Балади.
2. Вплив руху «Бурі та натиску» на драматургію Ф. Шиллера.
3. Сюжет і проблематика драми «Розбійники». Проблема індивідуального бунту. Республіканський ідеал у драмі. Образ Карла Моора. Конфлікт з моральним і державним устроєм феодальної Німеччини.
4. Значення образу Франца для розвитку ідеї твору. Характеристика розбійників.
5. Відображення ідей «Бурі і натиску» у драмі «Підступність і кохання». Фердинанд і Луїза. Новаторство Ф. Шиллера. Втілення в міщанській драмі загальнолюдських ідей, характерних для високої трагедії.

Завдання:

1. Підготуватись до усних відповідей на питання, користуючись рекомендованою літературою та інтернет-ресурсами.
2. Законспектувати у зошиті одну із запропонованих статей чи розділів монографії (оцінюється додатковим балом).
3. Підібрати цитатний матеріал для характеристики образів Карла, Франца, розбійників.
4. Підготуватись до письмової перевірки драм.

Повідомлення до теми:

1. Роль штюрмерства у розвитку німецької просвітницької літератури.
2. Драма «Вільгельм Телль». Метафізика героїзму головного героя.
3. Тематика та проблематика балад Шіллера. Аналіз балади за вибором.

Рекомендована література:

1. Література німецькомовних країн : курс лекцій ; уклад. Заполовський М. В. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 148 с.
2. Градовський А. В. Володарі у царстві духа : схожість мотивів і образів у поезії Тараса Шевченка і Фрідріха Шіллера. *Зарубіжна література в навчальних закладах*. 1998. № 3. С. 4–5.
3. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XVII–XVIII століття : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2009. С. 150 – 156; 196–203.
4. Лексикон загального та порівняльного літературознавства ; за ред. А. Волкова. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.
5. Ніколенко О. М. Бароко. Класицизм. Просвітництво : Посібник для вчителя. Харків : Вид-во «Ранок»; «Веста», 2003. С. 156–175.
6. Шайкевич Б. О. Щоб не плазувати перед слимаком. Матеріали до вивчення драми Ф. Шіллера «Розбійники». *Всесвітня література та культура*. 2004. № 7. С. 39–40.
7. Шалагінов Б. Зарубіжна література від античності до початку XIX сторіччя. Київ : Видчий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. С. 323–335.
8. Шалагінов Б. Б. Роль німецької літератури у збагаченні загальнолюдських цінностей. *Всесвітня література*. 1999. № 3. С. 41.

Практичні заняття № 5-6

ТЕМА: Творчість Й.-В. Гете. Трагедія «Фауст» (4 год.)

Мета: сформувати у студентів цілісне уявлення про творчість Й.-В. Гете; з'ясувати художні особливості сентиментального роману «Страждання молодого Вертера» та трагедії «Фауст». Перевірити рівень засвоєння теоретичного матеріалу та закріпити навички аналізу художнього тексту.

Зміст практичних занять:

1. Життєвий і творчий шлях Й.-В. Гете. «Ваймарський класицизм».
2. Поетична творчість («Побачення і розлука», «Травнева пісня», «Пісня мандрівника в бурю», «Прометей», «Римські елегії», «Західно-східний диван»), «Гец фон Берліхінген» та ін.
3. «Страждання молодого Вертера» як епістолярний сентиментальний роман. Трагедія молодого людини в романі.
4. «Фауст». Літературні джерела трагедії. Жанрова своєрідність. Ключова роль «Прологу на небесах» для розуміння ідейного змісту трагедії.
5. Образ Фауста. Елементи середньовічного мислення у свідомості Фауста і логіка мислителя більш пізньої епохи, сенс життя якого – щастя й воля рідного народу.
6. Сумніви й шукання Фауста, союз з Мефістофелем. Діалектика боротьби двох тенденцій у трагедії, закладених в образах Фауста і Мефістофеля.

7. Роль образу Маргарити в трагедії.
8. Проблема античної культури в трагедії. Філософські алегорії у «Фаусті». Персоніфікація соціально-філософських ідей в образах трагедії (Мефістофель, Єлена, сам Фауст, Дух Землі, образи другої частини трагедії).
9. Фауст як один з «вічних образів». Світове значення трагедії «Фауст».

Домашні завдання:

1. Підготуватись до усних відповідей на питання, користуючись рекомендованою літературою та інтернет-ресурсами.
2. Законспектувати у зошиті одну із запропонованих статей чи розділів монографії (оцінюється додатковим балом).
3. Підібрати цитатний матеріал для характеристики образів Вертера, Фауста, Мефістофеля, Маргарити.

Повідомлення до теми:

1. Образ Фауста в народних легендах та літературі догетівського періоду.
2. Еволюція задуму поеми. «Фауст–1», «Фауст–2».
3. Біблійні мотиви в «Фаусті» Гете.
4. Веймарський класицизм. Трагедії Гете.
5. Вірші та балади Гете.

Рекомендована література:

1. Література німецькомовних країн : курс лекцій ; уклад. Заполовський М. В. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 148 с.
2. Бакало Л. У вічному пошуку істини. Загальна характеристика змісту трагедії «Фауст». Історія життєвих шукань Фауста. *Зарубіжна література*. 2009. № 40. С. 13–16.
3. Бич В. Історія життєвих шукань Фауста. *Зарубіжна література*. 2004. № 46. С. 4–6.
4. Бутнікова О. Випробування коханням: Фауст і Маргарита (за І.-В. Гете «Фауст»). *Зарубіжна література*. 2004. № 15. С. 11–13.
5. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XVII–XVIII століття : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2009. С. 157–169; 203–205.
6. Карнаух О. «Боротьба добра та зла – рушійна сила розвитку світу» : («Фауст» Гете). *Зарубіжна література*. 2004. № 3. С. 11–13.
7. Колесник О. Опозиція Фауст – Мефістофель, діалектичне вирішення проблеми добра і зла. Трагічний конфлікт Фауст – Маргарита. *Світова література*. 2013. № 20. С. 24–27.
8. Лисиця Н. Й. В. Гете. Боротьба добра і зла як рушійна сила розвитку, змін, динаміки буття. *Світова література*. 2013. № 20. С. 28–30.
9. Ніколенко О. М. Бароко. Класицизм. Просвітництво : Посібник для вчителя. Харків : Вид-во «Ранок»; «Веста», 2003. С. 176–208.
10. Соколова І. «... З небес крізь землю в пекло». Значення ідейного конфлікту в трагедії Й. В. Гете «Фауст». *Зарубіжна література*. 2004. № 46. С. 2–3.
11. Шалагінов Б. Б. Трагедія Гете «Фауст». *Зарубіжна література в навчальних закладах*. 2004. № 12. С. 2–5.
12. Шалагінов Б. Б. «Фауст» Й.-В. Гете : Містерія. Міф. Утопія : До проблеми духовної сутності людини в німецькій літературі на рубежі 18–19 ст. : Монографія. Київ : Вежа, 2002. 280 с.
13. Шалагінов Б. Б. Шлях Гете: Філософія, естетика, творчість. Харків : Ранок, 2003. 287 с.
14. Ясько А. Людина – творець своєї долі : Життєві шукання Фауста *Зарубіжна література*. 2005. № 37. С. 4–6.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. РОМАНТИЗМ У НІМЕЦЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Практичне заняття № 7

ТЕМА: Німецький романтизм. Повісті-казки Е. Т. А. Гофмана «Малюк Цахес» та «Золотий горнець» (2 год.)

Мета: Розширити й поглибити знання студентів про німецький романтизм та творчість одного з його найталановитіших репрезентантів – Е. Т. А. Гофмана. Перевірити рівень засвоєння теоретичного матеріалу та закріпити навички аналізу художнього тексту.

Зміст практичного заняття:

1. Гротескно-фантастичний романтизм Е. Т. А. Гофмана як різновид загальноєвропейського та німецького романтизму.
2. Жанр літературної казки у творчості Гофмана. Втілення ідеї двосвітовості у повістях-казках «Малюк Цахес» та «Золотий горнець».
3. Герої-ентузіасти у творах Гофмана. Образи студентів Бальтазара та Анзельма. Образи чаклунів і фей. Казкові країни Джинністан та Атлантида.
4. Суть філістерства у розумінні Гофмана. Образи героїв-філістерів у повістях «Малюк Цахес» та «Золотий горнець».
5. Використання фантастичних елементів у творах. Гротеск та його функції.

Домашні завдання:

1. Підготуватись до усних відповідей на питання, користуючись навчальною літературою, літературознавчими статтями та інтернет-ресурсами.
2. **Законспектувати** власноруч статті Е. Т. А. Гофмана «Жак Калло» та «Крейслеріана».
3. **Виписати** у читацькі щоденники **визначення** понять «романтизм», «двосвітовість», «гротеск», «філістерство».
4. **Виписати** в читацькі щоденники **цитати** з творів для характеристики ключових образів.

Теми повідомлень:

1. Категорія двосвітовості у повістях-казках Гофмана.
2. Герої-двійники у творах Гофмана.
3. Образ світу філістерів і світу ентузіастів у творах Гофмана.
4. Засоби гротеску і фантастики у творчості Гофмана.

Рекомендована література:

1. Наливайко Д. С., Шахова К. О. Зарубіжна література XIX ст. Доба романтизму ; Д. С. Наливайко, К. О. Шахова. Тернопіль, 2008. С. 72–85.
2. Література німецькомовних країн : курс лекцій ; уклад. Заполовський М. В. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 148 с.
3. Наливайко Д. Е. Т. А. Гофман. *Вікно в світ*. 1999. № 1. С. 134–146.
4. Назарець В. М. «Витвір дуже нестриманої і саркастичної фантазії». Повість-казка Гофмана «Малюк Цахес на прізвисько Цинобер» (методика навчання зарубіжної літератури; матеріали до уроку). *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2010. № 12. С. 24-26
5. Ружкевич Т. Зазирнути до фантазмагоричного світу Е. Т. А. Гофмана. *Вікно в світ*. 1999. № 3. С. 150-156.
6. Сандюков І. Круговерть карнавалу : Е. Т. А. Гофман і Юлія Марк. *Зарубіжна література*. 2002. № 46. С. 17–18.
7. Смірнова І. О. Е. Т. А. Гофман. Нарис життя і творчості. *Все для вчителя*. 2001. № 35–36. С. С. 14–22.
8. Шалагінов Б. Е. Т. А. Гофман – митець, візіонер, іронік. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2001. № 4. С. 32–35.

Практичне заняття № 8

ТЕМА: Пізній німецький романтизм. Творчість Гайнріха Гайне (2 год.)

Мета: Розширити й поглибити знання студентів про німецький романтизм та творчість одного з його найталановитіших поетів – Г. Гайне. Перевірити рівень засвоєння теоретичного матеріалу та закріпити навички аналізу художнього тексту.

Зміст практичного заняття:

1. Творчість Гайнріха Гайне як романтика (збірки «Вірші», «Книга пісень»).
2. Політична спрямованість та сатира у творах Гайне як члена групи «Молода Німеччина» («Сілезькі ткачі», «Корабель рабів», «Гренадери», «Атта Троль» та ін.)
3. Сатирична поема «Німеччина. Зимова казка».
4. Особливості поезики останньої збірки «Романцери».

Домашні завдання:

1. Підготуватись до усних відповідей на питання, користуючись навчальною літературою, літературознавчими статтями та інтернет-ресурсами.
2. Виписати у читацькі щоденники визначення понять «романтична поема», «сатира».
3. Вивчити напам'ять 2-3 вірші Г. Гайне.

Рекомендована література:

1. Наливайко Д. С., Шахова К. О. Зарубіжна література XIX ст. Доба романтизму ; Д. С. Наливайко, К. О. Шахова. Тернопіль, 2008. С. 72-85.
2. Література німецькомовних країн : курс лекцій ; уклад. Заполовський М. В. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 148 с.
3. Фіськова С. Історія німецької літератури. Періоди, напрямки розвитку, ідеї, постаті : Навчально-методичний посібник. Львів : ПАІС, 2003. 340 с.
4. Кашуба Є. І. Любов і біль злилися воедино. Система уроків за творчістю Генріха Гейне (методика навчання зарубіжної літератури; уроки). *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2010. № 12. С. 27-31.
5. Наливайко Д. «Книга пісень» Гайнріха Гайне як явище літератури бідермаєру (німецька література; Генріх Гейне; аналіз поетичної збірки; постромантичний стиль бідермаєр). *Вікно в світ*. 2007. № 1. С. 19–28.

2.3. Самостійна робота студентів

2.3.1. Мета й завдання самостійної роботи студентів

Метою самостійної роботи студента з дисципліни є поглиблення й розширення знань і умінь з дисципліни, зокрема знайомство з творчістю чи текстами творів німецькомовних авторів, які не розглядалися під час практичних занять або ж на лекціях. Тому головними завданнями самостійної роботи є:

- опрацювання творів усіх авторів, які містяться у списку творів, рекомендованих для вивчення;
- робота зі спеціальною термінологією (перелік необхідних термінів додається);
- опанування головних давньогерманських міфів, імен богів, їхнє «поле відповідальності»;
- удосконалення навичок самостійної роботи з художніми текстами;
- розширення кругозору й літературної ерудиції студента.

2.3.2. Форми організації самостійної роботи

Основними **формами самостійної роботи** студента є ведення читацького щоденника, міфологічного і термінологічного словників, заучування напам'ять віршів, конспектування статей з певної теми, виконання модульних контрольних робіт і тестових завдань. Для успішної організації самостійної роботи студенти забезпечуються необхідними навчально-методичними матеріалами в друкованому чи електронному вигляді. На початку семестру студенти отримують перелік усіх видів самостійної роботи та критерії оцінювання її результатів.

Викладач систематично протягом семестру перевіряє самостійну роботу студентів з дисципліни:

поточний контроль проводиться щотижня під час консультацій згідно з графіком роботи викладача;

підсумковий контроль здійснюється наприкінці семестру перед підсумковим заняттям.

2.3.3. Перелік завдань для самостійної роботи

1. Успішне опанування курсу «Література німецькомовних країн» неможливе без ознайомлення з головними авторами та їхніми творами. Тому на початку семестру студенти отримують **перелік творів** для читання й ознайомлення, а також перелік ліричних творів для вивчення напам'ять. Ці ж твори мають бути представлені в читацькому щоденнику студента, в якому має бути відображена робота студента з художніми текстами:

- ім'я та прізвище автора твору;
- роки життя;
- назва твору;
- біографічний та істотко-культурний коментар до твору (де, коли і за яких умов був написаний твір);
- жанр твору;
- тема та ідея твору;
- цитатний аналіз образів, коментар студента щодо сюжетної організації твору, власні зауваження з приводу прочитаного тощо. Цей аналіз включає в себе цитатну авторську (чи оповідача) характеристику, репліки, що належать самим героям або іншим персонажам. Здійснюється у порядку, обраним студентом довільно, у вигляді таблиць чи суцільного тексту. Доцільно спочатку вибрати цитати з усього твору, що характеризують одного персонажа, потім іншого, щоб уникати можливих непорозумінь чи неоднозначного тлумачення.

Надзвичайно важливим є останній пункт характеристики твору, що передбачає застосування вмінь аналізувати твір та оригінально інтерпретувати його.

Твори німецькомовної літератури

Література середніх віків

Архаїчні епоси та народні пісні

Пісня про Хільдебранда
Старша Едда

Героїчні епоси

Пісня про нібелунгів

Лицарська література

Гартман фон Ауе «Бідний Генріх»
Вольфрам фон Ешенбах «Парцифаль»

Міська література

Штрікер «Піп Аміс»

Народні книги

Книга про Тіля Уленшпігеля
Легенда про Йогана Фауста

Література доби Відродження

Відродження Німеччини та Нідерландів

Ульріх фон Гуттен «Листи темних людей», «Діалоги», «Нові діалоги»
Мартін Лютер «Послання про переклад»
Брант С. «Корабель дурнів»
Ганс Сакс. «Похвальне слово місту Нюрнбергові», «Розмова про чвари у Священній Римській імперії», «Край дармоїдів». Фастнахтшпілі
Роттердамський Е. «Похвала Глупоті»

Література бароко

Гріммельсгаузен Я. «Симпліціссимус»

Просвітництво

Лессінг Г. Е. «Емілія Галотті», «Натан Мудрий»
Шиллер Ф. «Розбійники», «Підступність і кохання», «Вільгельм Телль»
Гете Й. В. «Гец фон Берліхінген», «Страждання молодого Вертера», «Фауст». «Травнева пісня», «Нічна пісня подорожнього» та ін.
Шиллер Ф. «Розбійники», «Підступність і кохання», «Вільгельм Телль». Вірші «Ода до радості», «Рукавичка», «Івікові журавлі», «Лицар Тогенбург»

Романтизм

Новаліс «Генріх фон Офтердінген», «Учні в Саїсі»
Тік Л. «Білявий Екберт», «Ельфи»
Гофман Е.-Т. А. «Крихітка Цахес», «Золоте горня», «Життєва філософія kota Мурра», «Піщана людина», «Лускунчик»
Клейст Г. «Кетхен з Гейльбронна», «Пентиселея», «Міхаель Кольхаас», «Маркіза фон О.»
Шаміссо А. «Дивовижна історія Петера Шлеміля»
Гайне Г. «Німеччина. Зимова казка». «Хотів би я в слово єдине...»; «Лорелей»; «Чому троянди немов неживі...»; «Самотній кедр»; «Коли настав чудовий май»

Бідермаєр у німецькомовній літературі

Грільпарцер Ф. «Щастя та падіння короля Оттокара», «Життя – сон», «Бідний музикант»
Штіфтер А. «Нотатки мого прадіда», «Лісова стежина»

Перелік віршів, обов'язкових для вивчення напам'ять:

- Лірика мінезінгерів: три вірші (за вибором студента).
- Шиллер «Рукавичка» + один на вибір;
- Гете «Травнева пісня», «Нічна пісня подорожнього», «До моїх пісень», «Світ бачити є невимовно мило», останній монолог Фауста.
- Гйне Г. «Хотів би я в слово єдине...»; «Лорелей»; «Чому троянди немов неживі...»; «Самотній кедр»; «Коли настав чудовий май» – напам'ять 3 вірші на вибір!

Під час вивчення курсу студенти також мають опанувати спеціальною **термінологією**, зокрема наступними термінами:

Агіографія
Антропоцентризм, гуманізм
Апокрифи
Архаїчні та героїчні епоси
Відродження (Ренесанс)

Епос
 Есхатологічна література
 Історичні хроніки
 Католицизм
 Класицизм
 Контрреформація
 Куртуазна (лицарська) література
 Мінезанг
 Мінезингери
 Містерія
 Міраклъ
 Модернізм
 Мораліте
 Новела
 Патристика і патрологія
 Постмодернізм
 Просвітництво
 Псалтир
 Реалізм
 Реформація
 Романтизм
 Секуляризація
 Середньовіччя як історична та культурна епоха
 Сонет
 Теоцентризм
 Традиціоналізм
 Фарс
 Фастнахтшпіль
 Шахрайський (пікарескний) роман
 Шванки
 Шпільман

Серед обов'язкових завдань для самостійної роботи є також завдання з опанування **давньогерманською міфологією**. Результати цього завдання мають бути представлені у міфологічному словнику у вигляді імен головних богів давньогерманського пантеону.

Для ведення термінологічного і міфологічного словників студент повинен завести окремий зошит. Словник повинен складатися з наступних частин:

- 1) основні літературознавчі терміни;
- 2) імена давньогерманських богів.

№	Назва теми	Кількість годин ден./заочне
1	Старша Едда	4/6
2	Гартман фон Ауе «Бідний Генріх»	4/5
3	Книга про Тіля Уленшпігеля	4/6
4	Реформація в Німеччині. Література доби Реформації	4/5
5	Мартін Лютер «Послання про переклад»	4/6
6	Класицизм у німецькомовній літературі. Творчість Готшеда	4/6
7	Роман Я. Грімельсгаузена «Сімпліцісимум»	4/6
8	Драматургія Лессінга. «Емілія Галотті», «Натан Мудрий»	4/6
9	Балада у творчості Й. В. Гете та Ф. Шиллера	4/5

10	Риси сентименталізму у романі Гете «Страждання молодого Вертера»	4/6
11	Сатирична поема Г. Гейне «Німеччина. Зимова казка»	4/5
12	Творчість Новаліса. «Генріх Офтердінген»	4/5
13	Романтизм Г. Клейста	4/6
14	Творчість Ф. Грільпарцера	4/6
15	Творчість А. Штіфтера	4/5
	Разом	60/84

2.3.4. Питання для самостійного опрацювання

2.4. Питання для самоконтролю

1. Особливості формування літератури раннього середньовіччя.
2. Перші писемні пам'ятки літератури раннього середньовіччя німецькою мовою. «Пісня про Гільдебранта».
3. Література розвиненого середньовіччя. Куртуазна культура.
4. Особливості німецького лицарського роману. Поетика, представники, провідна тематика.
5. Міннезанг – любовна лірика розвиненого середньовіччя.
6. Народно-героїчний епос розвиненого середньовіччя. Приклади, основні риси.
7. Історична основа, комплекс мотивів, проблема авторства у поемі «Пісня про Нібелунгів». Зв'язок з куртуазною літературою.
8. Дидактична література розвиненого середньовіччя: шванки та шпрухи.
9. Література пізнього середньовіччя. Розвиток міщанської культури.
10. Майстерзанг. Жанрові особливості, умови формування, тематика.
11. Особливості гуманістичного руху в Німеччині. Гуманістичний світогляд епохи Ренесансу. Особливості гуманістичної літератури.
12. Історія створення «Листів темних людей». Роль Й. Рейхліна.
13. Література дурнів. Особливості, дидактичне спрямування, представники.
14. Творчість Е. Роттердамського. Образ Морії у панегірику «Похвала глупоті».
15. Образ дурня у поемі С. Бранта «Корабель дурнів».
16. Шпрух і фастнахтшпіль у творчості Ганса Сакса.
17. Бароко як мистецька система XVII століття. Історичні передумови формування бароко як мистецького напрямку в Німеччині.
18. Основні риси бароко як літературного напрямку.
19. Бароковий театр. Напрями розвитку. Видатні драматурги. Андреас Грифіус.
20. Бароковий роман. Жанрова різноманітність.
21. «Симпліцій Симпліссимус» Г. Я. К. Гріммельсгаузена як бароковий роман.
22. Особливості просвітницького руху в Німеччині. Соціально-історичне тло та філософське підґрунтя.
23. Літературні напрями в німецькій літературі XVIII століття, особливості, представники, твори.
24. Літературні теорії в епоху Просвітництва: Готтшед, Лессінг, швейцарська школа.
25. Роль Лессінга у формуванні нової німецької літератури. Естетика Лессінга в трактаті «Лаокоон».
26. Трагедія Лессінга «Емілія Галотті» як зразок міщанської трагедії.
27. Проблематика трагедії Лессінга «Натан Мудрий».
28. Сентименталізм та рух «Буря і натиск». Естетична програма, представники. Концепція генія.
29. Сентиментальний роман Й. В. Гете «Страждання юного Вертера».

30. Лірика Й. В. Гете. Балади. Ваймарська класика: значення поняття, особливості та історичне підґрунтя.
31. «Фауст» Й. В. Гете. «Фаустівське питання» в літературі.
32. «Фауст». Літературні джерела трагедії. Жанрова своєрідність. Ключова роль «Прологу на небесах» для розуміння ідейного змісту трагедії.
33. «Фауст» Й. В. Гете. Образ Фауста, союз з Мефістофелем. Діалектика боротьби двох тенденцій у трагедії, закладених в образах Фауста і Мефістофеля.
34. Роль образу Маргарити в трагедії Й. В. Гете «Фауст».
35. Творчість Ф. Шиллера. Лірика Ф. Шиллера. «Ода до радості». Жанр балади у творчості Ф. Шиллера.
36. Ф. Шиллер як драматург. Аналіз однієї з драм.
37. Тема та конфлікт у драмі Ф. Шиллера «Розбійники».
38. «Підступність і кохання» як зразок міщанської драми. Новаторство Шиллера.
39. Романтизм у Німеччині: історичні передумови формування, етапи розвитку, школи. Естетика романтизму.
40. Єнска школа романтизму. Значення теорії Ф. Шлегеля для розвитку романтизму в Німеччині.
41. Натурфілософські погляди Новалиса у повісті «Учні в Саїсі».
42. Новалис. Особливості романтичного роману на прикладі «Генріх фон Офтердінген».
43. Гейдельберзький гурток романтизму. Історичне підґрунтя, програма.
44. Фольклорна діяльність братів Грім. «Дитячі та домашні казки».
45. Гротескно-фантастичний романтизм Е. Т. А. Гофмана.
46. Філософські казки-притчі «Золотий горнець», «Крихітка Цахес»: особливості композиції, романтична іронія, двосвітовість та естетика генія.
47. Творчість Генріха Гейне. «Книга пісень».
48. Сатирична поема Генріха Гейне «Німеччина. Зимова казка».
49. Література бідермаєру. Особливості, умови формування та представники.
50. «Холостяк» чи «Лісова стежина» А. Штіфтера як зразок літератури бідермаєру

Питання до іспиту

1. Особливості формування літератури раннього середньовіччя.
2. Перші писемні пам'ятки літератури раннього середньовіччя німецькою мовою. «Пісня про Гільдебранта».
3. Література розвиненого середньовіччя. Куртуазна культура.
4. Особливості німецького лицарського роману. Поетика, представники, провідна тематика.
5. Міннезанг – любовна лірика розвиненого середньовіччя.
6. Народно-героїчний епос розвиненого середньовіччя. Приклади, основні риси.
7. Історична основа, комплекс мотивів, проблема авторства у поемі «Пісня про Нібелунгів». Зв'язок з куртуазною літературою.
8. Дидактична література розвиненого середньовіччя: шванки та шпрухи.
9. Література пізнього середньовіччя. Розвиток міщанської культури.
10. Майстерзанг. Жанрові особливості, умови формування, тематика.
11. Особливості гуманістичного руху в Німеччині. Гуманістичний світогляд епохи Ренесансу. Особливості гуманістичної літератури.
12. Історія створення «Листів темних людей». Роль Й. Рейхліна.
13. Література дурнів. Особливості, дидактичне спрямування, представники.
14. Творчість Е. Роттердамського. Образ Морії у панегірику «Похвала глупоті».
15. Образ дурня у поемі С. Бранта «Корабель дурнів».
16. Шпрух і фастнахтшпіль у творчості Ганса Сакса.
17. Бароко як мистецька система XVII століття. Історичні передумови формування бароко як мистецького напрямку в Німеччині.
18. Основні риси бароко як літературного напрямку.

19. Бароковий театр. Напрями розвитку. Видатні драматурги. Андреас Грифіус.
20. Бароковий роман. Жанрова різноманітність.
21. «Симпліцій Симпліціссимус» Г. Я. К. Гріммельсгаузена як бароковий роман.
22. Особливості просвітницького руху в Німеччині. Соціально-історичне тло та філософське підґрунтя.
23. Літературні напрями в німецькій літературі XVIII століття, особливості, представники, твори.
24. Літературні теорії в епоху Просвітництва: Готтшед, Лессінг, швейцарська школа.
25. Роль Лессінга у формуванні нової німецької літератури. Естетика Лессінга в трактаті «Лаокоон».
26. Трагедія Лессінга «Емілія Галотті» як зразок міщанської трагедії.
27. Проблематика трагедії Лессінга «Натан Мудрий».
28. Сентименталізм та рух «Буря і натиск». Естетична програма, представники. Концепція генія.
29. Сентиментальний роман Й. В. Гете «Страждання юного Вертера».
30. Ваймарська класика: значення поняття, особливості та історичне підґрунтя.
31. «Фауст» Й. В. Гете. «Фаустівське питання» в літературі.
32. «Фауст». Літературні джерела трагедії. Жанрова своєрідність. Ключова роль «Прологу на небесах» для розуміння ідейного змісту трагедії.
33. «Фауст» Й. В. Гете. Образ Фауста, союз з Мефістофелем. Діалектика боротьби двох тенденцій у трагедії, закладених в образах Фауста і Мефістофеля.
34. Роль образу Маргарити в трагедії Й. В. Гете «Фауст».
35. Творчість Ф. Шиллера.
36. Ф. Шиллер як драматург. Аналіз однієї з драм
37. Тема та конфлікт у драмі Ф. Шиллера «Розбійники».
38. «Підступність і кохання» як зразок міщанської драми. Новаторство Шиллера.
39. Романтизм у Німеччині: історичні передумови формування, етапи розвитку, школи. Естетика романтизму.
40. Єнска школа романтизму. Значення теорії Ф. Шлегеля для розвитку романтизму в Німеччині.
41. Натурфілософські погляди Новаліса у повісті «Учні в Саїсі»
42. Новаліс. Особливості романтичного роману на прикладі «Генріх фон Офтердінген».
43. Гейдельберзький гурток романтизму. Історичне підґрунтя, програма.
44. Фольклорна діяльність братів Грім. «Дитячі та домашні казки».
45. Гротескно-фантастичний романтизм Е. Т. А. Гофмана.
46. Філософські казки-притчі «Золотий горнець», «Крихітка Цахес»: особливості композиції, романтична іронія, двосвітовість та естетика генія.
47. Творчість Гайнріха Гайне. «Книга пісень».
48. Сатирична поема Г. Гайне «Німеччина. Зимова казка».
49. Література бідермаєру. Особливості, умови формування та представники.
50. «Холостяк» або «Лісова стежина» А. Штіфтера як зразок літератури бідермаєру.

3. ПЕРЕВІРКА КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

3.1. Модульні контрольні роботи

3.1.1. Мета модульних контрольних робіт

Модульні контрольні роботи спрямовані на перевірку рівня засвоєння студентами теоретичного матеріалу, а також здобутих навичок аналізу текстів німецькомовної літератури.

3.1.2. Загальні вимоги до контрольних робіт

Модульні контрольні роботи виявляють знання студентів з періоду (контрольна робота № 1) і (контрольна робота № 2 літератури). Студенти повинні продемонструвати знання з періодизації німецькомовної літератури; вміння аналізувати художні тексти; вміти розрізняти види та жанри творів; особливості розвитку драми.

Модульна контрольна робота включає два питання. Перше – теоретичне, яке передбачає знання основної термінології та уявлення історичного розвитку літератури як процесу. Друге – включає аналіз творів видатних авторів.

Завдання перевіряють рівень знань студентів та вмінь застосовувати їх під час аналізу літературного твору.

3.1.3. Зміст контрольних робіт

Модульна контрольна робота № 1

за темою: «Література середніх віків, доби Відродження та бароко. Просвітництво»

Варіант 1

1. Розкрийте сутність поняття німецька література та покажіть його зв'язок з основними етапами розвитку німецької мови.
2. Охарактеризуйте епічний світ «Пісні про Нібелунгів», способи його побудови (простір і час; природа та людина; проблема чуда і чудесного; гіперболізм; характер відтворення подій).
3. Дайте визначення шванка.

Варіант 2

1. Дайте характеристику німецької міфології, її головних рис в пантеону богів.
2. Бароковий театр. Напрями розвитку. Видатні драматурги. Андреас Гріфіус.
3. Дайте визначення мінезангу.

Варіант 3

1. Дайте загальну характеристику літератури середніх віків. Хронологічні межі, періодизація. Джерела літератури середньовіччя: усна народна творчість, антична спадщина, християнство.
2. Охарактеризуйте головні образи «Пісні про нібелунгів» (Зігфріда, Гунтера, Хагена фон Троньє; жіночі образи Крїмгільди і Брїонгільди).
3. Дайте визначення шпруха.

Варіант 4

1. Розкрийте характерні ознаки національних архаїчних епосів. Міфологічний тип мислення, елементи фантастики, уславлення героїзму й служіння інтересам роду і племені в архаїчних епосах. Давньогерманська «Пісня про Хільдебранда».
2. «Симпліцій Симпліссимус» Г. Я. К. Гріммельсгаузена як бароковий роман.
3. Дайте визначення поняття «шпільман».

Варіант 5

1. Дайте характеристику скандинавському епосу (збірка пісень «Старша Едда»). Відтворення в епічних піснях релігійних вірувань скандинавів.
2. Ганс Сакс і його творчість.
3. Дайте визначення поняттю «куртуазна література».

Варіант 6

1. Дайте загальну характеристику лицарської літератури. Мінезанг – німецька лицарська лірика. Представники, тематика творів.

2. Пародійний характер твору Е. Роттердамського «Похвала глупоті». Проблематика твору.
3. Дайте визначення проствітництву в літературі.

Варіант 7

1. Німецька література епохи гуманізму: загальна характеристика. Бюргерська і народна література.
2. Тема та конфлікт у драмі Ф. Шиллера «Розбійники».
3. Дайте визначення майстерзангу.

Варіант 8

1. Розкрийте зв'язок «Пісні про Нібелунгів» та історії (характер відображення історичних подій, феодальних відносин, побуту, матеріальної культури, релігійних уявлень).
2. «Фауст» Й. В. Гете. «Фаустівське питання» в літературі.
3. Дайте визначення поняттю «література дурнів».

Варіант 9

1. Роман Я. Гріммельсгаузена «Симпліцій Симпліціссимус»: сюжет, проблематика, образ головного героя.
2. Літературні напрями в німецькій літературі XVIII століття, особливості, представники, твори.
3. Дайте визначення сентименталізму як літературному напрямі.

Варіант 10

1. «Корабель дурнів» Себастьяна Бранта: сатира і моралізм. Ідейно-художній зміст «Корабля дурнів».
2. Ф. Шиллер як драматург. Аналіз однієї з драм
3. Дайте визначення бароко як літературному напрямі.

Модульна контрольна робота № 2 за темою: «Романтизм у німецькій літературі»

Варіант 1

1. Романтизм у Німеччині: історичні передумови формування, етапи розвитку, школи.
2. Охарактеризуйте сатиричну поему Генріха Гейне «Німеччина. Зимово казка».

Варіант 2

1. Єнська школа романтизму. Значення теорії Ф. Шлегеля для розвитку романтизму в Німеччині.
2. Творчість Генріха Гейне. «Книга пісень».

Варіант 3

1. Гротескно-фантастичний романтизм Е. Т. А. Гофмана, його визначальні риси.
2. Натурфілософські погляди Новаліса у повісті «Учні в Саїсі»

Варіант 4

1. Гейдельберзький гурток романтизму. Історичне підґрунтя, програма.
2. Особливості романтичного роману на прикладі «Генріх фон Офтердінген» Новаліса.

Варіант 5

1. Фольклорна діяльність братів Грім. «Дитячі та домашні казки».
2. Філософська казка-притча «Золотий горнець» Е. Т. А. Гофмана: художні особливості.

Варіант 6

1. Особливості німецького романтизму. Представники літератури німецького романтизму.

2. Філософська казка-притча «Крихітка Цахес» Е. Т. А. Гофмана: художні особливості.

Варіант 7

1. Народно-фольклорна течія в німецькому романтизмі.
2. Політична спрямованість та сатира у творах Гейне як члена групи «Молода Німеччина». («Сілезькі ткачі», «Корабель рабів», «Гренадери», «Атта Троль» та ін.)

Варіант 8

1. Література бідермаєру. Особливості, умови формування та представники.
2. Образи ентузіастів у повістях-казках Е. Т. А. Гофмана.

Варіант 9

1. Ранній німецький романтизм: специфіка, представники.
2. Образи філістерів у повістях-казках Е. Т. А. Гофмана.

Варіант 10

1. Періодизація німецького романтизму. Представники.
2. «Холостяк» А. Штіфтера як зразок літератури бідермаєру.

3.2. Тестові роботи

Однією з форм контролю та перевірки літературознавчих компетентностей студентів є тестова робота.

3.2.1. Мета тестових робіт

Мета тестової роботи – перевірити рівень сформованості теоретичних знань, знань текстів античної літератури та навичок аналізу художніх текстів за певною темою чи кількома темами.

3.2.2. Структура тестової роботи

Завдання тестової роботи розподіляються за двома рівнями. Перший рівень – завдання закритого типу, коли студент має вибрати серед запропонованих варіантів одну правильну відповідь. Перший рівень може містити до 15 запитань, змістом яких є літературознавча та культурознавча термінологія, імена античних авторів, назви та зміст текстів їхніх творів. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 бала.

Завдання другого рівня є відкритими і передбачають розгорнуту відповідь на питання проблемного чи творчого характеру, що зазвичай пов'язані з уміннями аналізу художніх текстів. Оцінюється у 0-3 бали.

3.2.3. Зразок тестової роботи

Тема: «Просвітництво. Творчість Й.-В. Гете, Ф. Шиллера»

Оберіть правильну відповідь (за кожну правильну відповідь – 0,5 бала)

1. Позначте століття, яке увійшло в історію людства як доба Просвітництва:

- а) XVI ст.;
- б) XVIII ст.;
- в) XVII ст.;
- г) XIX ст.

2. Позначте, хто такі просвітники:

- а) університетські викладачі;

- б) освічені люди, які поставили собі на меті навчити грамоті простий народ;
- в) ті, хто друкував і видавав книги;
- г) письменники, філософи, вчені, які стверджували, що людина - досконала істота, здатна сама будувати життя і суспільство.

3. Творчість Гете поділяється на періоди:

- а) штюрмерський і франкфуртський;
- б) штюрмерський і веймарський;
- в) штюрмерський і дрезденський.

4. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Список рекомендованої літератури

Основна

1. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XVII–XVIII століття : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 229 с.
2. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження. К. : Центр учбової літератури, 2007. 248 с.
3. Лексикон загального та порівняльного літературознавства ; за ред. А. Волкова. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.
4. Література західноєвропейського середньовіччя ; під ред. Н. О. Висоцької. Вінниця : Вид-во «Нова книга», 2003. 464 с.
5. Література німецькомовних країн : курс лекцій ; уклад. Заполовський М. В. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 148 с.
6. Мізін К. І. Історія німецької літератури : від початків до сьогодення : навч. пос. для студентів-германістів. Вінниця : НОВА КНИГА, 2006. 336 с.
7. Наливайко Д. С., Шахова К. О. Зарубіжна література XIX ст. Доба романтизму ; Д. С. Наливайко, К. О. Шахова. Тернопіль, 2008. 210 с.
8. Ніколенко О. М. Бароко. Класицизм. Просвітництво : Посібник для вчителя. Харків : Вид-во «Ранок»; Веста, 2003. 288 с.
9. Фіськова С. Історія німецької літератури. Періоди, напрямки розвитку, ідеї, постаті : Навчально-методичний посібник. Львів : ПАІС, 2003. 340 с.
10. Шалагінов Б. Зарубіжна література від античності до початку XIX ст. К. : Вид-чий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 368 с.
11. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури : Середні віки та Відродження ; за ред. Я. І. Кравця. К. : Знання, 2011. 312 с.

Додаткова

1. Бакало Л. У вічному пошуку істини. Загальна характеристика змісту трагедії «Фауст». Історія життєвих шукань Фауста. *Зарубіжна література*. 2009. № 40. С. 13–16.
2. Бершадська Н. Література Ренесансу в загальнокультурному контексті доби. *Тема*. 2004. № 2. С. 119–128.
3. Бич В. Історія життєвих шукань Фауста. *Зарубіжна література*. 2004. № 46. С. 4–6.
4. Борецький М. Література Ренесансу. *Тема*. 2002. № 3. С. 2–72.
5. Бутнікова О. Випробування коханням : Фауст і Маргарита (за І.-В. Гете «Фауст»). *Зарубіжна література*. 2004. № 15. С. 11–13.
6. Галич О. А. Історія зарубіжної літератури. Античність. Середньовіччя ; Галич О. А., Дмитренко В. І., Фоменко В. Г. Луганськ : Янтар, 2003. 228 с.

7. Карнаух О. «Боротьба добра та зла – рушійна сила розвитку світу» : («Фауст» Гете). *Зарубіжна література*. 2004. № 3. С. 11–13.
8. Кашуба Є. І. Любов і біль злилися воедино. Система уроків за творчістю Генріха Гейне (методика навчання зарубіжної літератури; уроки). *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2010. № 12. С. 27–31.
9. Колесник О. Опозиція Фауст – Мефістофель, діалектичне вирішення проблеми добра і зла. Трагічний конфлікт Фауст – Маргарита. *Світова література*. 2013. № 20. С. 24–27.
10. Кучинський Б. Лицарська література західноєвропейського феодального суспільства XII–XIII століть. *Наукові записки. Вип. 105 (2). Серія : Філологічні науки (мовознавство) : у 2 ч.* Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. С. 38–45. URL: https://www.cuspu.edu.ua/download/nz_2012_105_2.pdf
11. Лисиця Н. Й. В. Гете. Боротьба добра і зла як рушійна сила розвитку, змін, динаміки буття. *Світова література*. 2013. № 20. С. 28–30.
12. Мізін К. І. Історія німецької літератури : від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною) : Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). Вінниця : НОВА КНИГА, 2006. 336 с.
13. Назарець В. М. «Витвір дуже нестриманої і саркастичної фантазії». Повість-казка Гофмана «Малюк Цахес на прізвисько Цинобер» (методика навчання зарубіжної літератури; матеріали до уроку). *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2010. № 12. С. 24–26
14. Наливайко Д. «Книга пісень» Ганріха Гайне як явище літератури бідермаєру (німецька література; Генріх Гейне; аналіз поетичної збірки; постромантичний стиль бідермаєр). *Вікно в світ*. 2007. № 1. С. 19–28.
15. Наливайко Д. Е. Т. А. Гофман. *Вікно в світ*. 1999. № 1. С. 134–146.
16. Ніколенко О. Мистецтво Відродження. *Всесвітня література*. 2002. № 10. С. 38–41.
17. Ніколенко О., Мацапура В. Літературні епохи, напрями, течії. Середньовіччя. Відродження. *Тема*. 2004. № 1. С. 28–49.
18. Ружкевич Т. Зазирнути до фантазмагоричного світу Е. Т. А. Гофмана. *Вікно в світ*. 1999. № 3. С. 150–156.
19. Сандюков І. Круговерть карнавалу : Е. Т. А. Гофман і Юлія Марк. *Зарубіжна література*. 2002. № 46. С. 17–18.
20. Семенюк Д. А. Ідейно-художній зміст лицарського роману Вольфрама фон Ешенбаха «Парцифаль». *Філологічні науки. Збірник наукових праць студентів та викладачів факультету ; упор. О. І. Панченко.* Дніпро: Акцент ПП, 2017. С. 156–160. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/zbirniki/ffil/program_5bf35fb11e077.pdf
21. Смірнова І. О. Е. Т. А. Гофман. Нарис життя і творчості. *Все для вчителя*. 2001. № 35–36. С. 14–22.
22. Соколова І. «... З небес крізь землю в пекло». Значення ідейного конфлікту в трагедії Й. В. Гете «Фауст». *Зарубіжна література*. 2004. № 46. С. 2–3.
23. Шайкевич Б. О. Щоб не плазувати перед слимаком. Матеріали до вивчення драми Ф. Шіллера «Розбійники». *Всесвітня література та культура*. 2004. № 7. С. 39–40.
24. Шалагінов Б. Е. Т. А. Гофман – митець, візіонер, іронік. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2001. № 4. С. 32–35.
25. Шалагінов Б. Б. «Фауст» Й.-В. Гете : Містерія. Міф. Утопія : До проблеми духовної сутності людини в німецькій літературі на рубежі 18–19 ст. : Монографія. Київ : Вежа, 2002. 280 с.
26. Шалагінов Б. Б. Роль німецької літератури у збагаченні загальнолюдських цінностей. *Всесвітня література*. 1999. № 3. С. 41.
27. Шалагінов Б. Б. Трагедія Гете «Фауст». *Зарубіжна література в навчальних закладах*. 2004. № 12. С. 2–5.
28. Шалагінов Б. Б. Шлях Гете : Філософія, естетика, творчість. Харків : Ранок, 2003. 287 с.
29. Шалагінов Б. Німецька література X–XVIII ст. *Вікно в світ*. 1999. № 1. С. 8–22.

30. Шалагінов Б. Романтичний словник : До історії понять і термінів раннього німецького романтизму. К. : Видавничо-поліграфічний центр НаУКМА, 2010. 136 с.
31. Ясько А. Людина – творець своєї долі : Життєві шукання Фауста. *Зарубіжна література*. 2005. № 37. С. 4–6.
32. Brenner P.J. Neue deutsche Literaturgeschichte. Tübingen, 2004.
33. Brunner H. Geschichte der deutschen Literatur des Mittelalters und der Frühen Neuzeit. Erweiterte und bibliographisch ergänzte Ausgabe. Stuttgart, 2010.
34. Deutsche Literaturgeschichte von den Anfängen bis zur Gegenwart ; Beutin W., Beilein M., Ehlert K., Emmerich W. u.a. 8. Aufl. Springer Verl. Stuttgart/Weimar, 2013. 781 s.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека світової літератури <https://www.ukrlib.com.ua/>
2. <https://e-bookua.org.ua/>
3. JavaLibre
4. https://ye.ua/sypilstvo/48190_Onlayn_biblioteki_de_mozhna_bezkoshtovno_zavantazhiti_abo_pochitati_knigi_ukrayinskoyi.html
5. Чтиво <https://chtyvo.org.ua/>
6. Відкрита книга <https://sites.google.com/site/openbookclassic/svitova-literatura>
7. Всеосвіта <https://vseosvita.ua/library/internet-resursi-pro-hudoznu-literaturu-542670.html>
8. Енциклопедія сучасної України <https://esu.com.ua/article-55811>
9. Гете інститут <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/lit.html>

5.2. Методичне забезпечення курсу

Методичне забезпечення курсу представлено підручниками та посібниками з курсу, хрестоматіями, літературознавчими словниками, опорними конспектами лекцій, методичними рекомендаціями до курсу, рекомендованою художньою та науковою літературою, нормативними документами, ілюстративними матеріалами до курсу, пакетами тестових завдань та завдань контролю й самоконтролю знань.

Інформаційні ресурси:

нормативна база, джерела Інтернет, електронні адреси бібліотек.

Навчальне видання

КРЕТОВА Олена Іванівна

ЛІТЕРАТУРА НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇН

Методичний посібник

Підписано до друку 20.11.2024 р. Гарнітура Times.
Обл.-вид. арк. 0,1. Вид. № 02-24.
Електронне видання.

Видавець Вовчок О. Ю.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції Серія ДК № 650 від 30.10.2001 р.
Україна, 18006, м. Черкаси, вул. Гоголя, 509, к. 21.
Тел.: 067-470-13-14. E-mail: book_brama@ukr.net